

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

C. 25. Circà obligationem faciendi Sacrum pro aliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80513](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80513)

Sectio II. De Missâ, Problemata. 157

Censur. lib. 1. c. 5. n. 19. Alterius tom. 2. d. 11. c. 3. & dist. 12. c. 5. Anilla de Censur. part. 2. cap. 6. d. 9. dub. 8. Porro Laymanus lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 6. asserit, si dici caperetur illa verba: Qui pridie, quam pateretur, non posse relinqui Missam; quia iam est quasi capta consecratio.

Rem existimo dubiam esse, & utrimque probabilem; quia nullum extare video circa eam ius expressum, & duo præcepta concurrunt, vnum de vitando non tolerato, aliud de perficienda Missâ inceptam, quod per se quidem obligat etiam ante consecrationem, & eò grauius, quo magis ad consecrationem acceditur. Cum autem Canon sit propinquissimus consecrationi, post illum inceptum non facile discernam, utrum maior sit obligatio vel perficiendi Missam, vel vitandi non toleratum: & cum utrimque sint Doctores, utramlibet poteris partem eligere. Lege Dianam p. 5. tr. 9. res. 9. 2.

PROBL. CXXVI.

Infidelibus irruentibus post consecrationem, Sacerdos debet, & non debet propter mortis periculum sacrificium imperfectum relinquere.

565 *S*Cio si post inchoatam Missam irruant hostes, Missale prescribere, vt ante consecrationem Missa relinquatur, post consecrationem verò Sacerdos acceleret sacramenti sumptionem, alius omittit. Quæserim verò an instante admodum iam iam irruptione debeat Sacerdos sumptioni operam dare, vel an possit ablato, vel dimisso sacramento aufugere debet quidem spero periculo, dare operam, nè sacrificium relinquitur imperfectum. Quia satius mori, quam tantum sacramentum vlla irreuerentia violare. Sic Suar. dist. 8. sect. 1. Ledesmi. tom. 1. sum. tr. de Euchar. c. 2. 5.

566 *N*on tenetur expectare Sacerdos spero mortis periculo. Quia nulla ratio vel textus obligat celebrantem ad mortem eo in casu subeundam. Quare si nequeat Eucharistiam statim consumere, posse licite cum Corporalibus illam complicatam secum arripere etiam Calice deferre. Si neque hoc fieri possit, sacramento relicto, licet discessus, Ita Toler. Franc. de Lugo de Sacram. lib. 5. c. 10. q. 4. n. 67.

567 *H*anc approbo, & teneo sententiam. Quia si Sacerdos manet, & occiditur, adhuc manebit sacrificium imperfectum, & Sacramentum irreuerentia expositum. Vnde melius iudico Sacramentum sic manere, & saluari Sacerdotem. Atamen si quis in contemptum fidei vellet celebrantem occidere, nisi deferat Missam, profectus debet, & mori non solum post consecrationem, sed etiam ante illam.

PROBL. CXXVII.

Potest, & non potest licite incæpta Missa repeti, si Princeps, aut Episcopus, aut supplicatio solemniter adveniat.

568 *S*i Princeps aut vir illustis, aut Episcopus, aut populus, seu supplicatio solemniter multorum adveniat post Missam incæptam, & non sit alius Eschob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

Sacerdos: potest celebrans ante factam oblationem ab initio Missam repetere. Quid id postulat vel personarum dignitas, vel populi supplicantis solemniter deuotio. Sic Nauar. de Orat. c. 16. n. 5. dicens, semet ita fecisse. Henric. lib. 9. c. 30. n. 30. testans, se vidisse praxim. Sa. v. Miss. n. 21. Azor. to. 1. li. 10. c. 31. q. 3. Laym. d. 5. tr. 5. c. 7.

569 *R*epetere Missam minimè potest. Quia talis repetitio est contra reuerentiam tanto mysterio debitam, & regulariter parit scandalum, & offensionem. Ita Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 16. n. 6. Salfed. verò in Praxi crimin. c. 4. 2. & Manuel tom. 1. sum. c. 247. concl. 7. asserunt talem repetitionem esse mortale peccatum.

570 *E*go quidem non video cur sit talis repetitio necessaria, siquidem quamuis dicta sit Epistola (quin etiam Euangelium, vel saltem eius pars) satisfaciunt audiendi præcepto, qui tunc adueniunt: & licet Missæ nullam partem exaudiant, non delinquant, cum nullus alius Sacerdos ad sit. Assero tamen non esse mortale peccatum, Missam repetere, sed nec esse consulendum cum non sit in vsu. Saltem enim erit peccatum veniale contra debitam Missæ continuationem sine sufficienti causa transuersam.

CAPVT XXV.

Circa obligationem faciendi sacrum pro aliis.

PROBL. CXXVIII.

Quando Beneficium simplex habet onus adiunctum dicendi, vel cantandi Missam in assignato Templo: Beneficiarius debet, & non debet applicare Missam pro intentione, vel obligatione talis Ecclesiæ: sed potest, & non potest alteri, accepto stipendio, applicare.

571 *N*on potest Beneficiarius hic ab alio stipendium accipere, pro quo Missam offerat. Quia cap. Cum creatura, de celebr. Missar. decernitur, in Collegiatis funeris occasione celebrandas esse duas Missas, vnam iuxta Officium, alteram de defunctis: quasi Missa Capitularis non sit aliis applicanda, sed obligationi Capituli. Et quia Missa solemnis seu Conventualis, seu Capitularis primario respicit obligationem Conuentus, vel Capituli, vel illius Ecclesiæ, cui debeat ipsius fructus applicari. Et quia stipendium Missæ datur ad sustentationem Sacerdotis, vnde si Sacerdos accepit pro dicenda vel cantanda tali Missa redditus Beneficij, vel salarium, vel stipendium, vel æquiualens emolumentum: iam non habet ius accipiendi rursus stipendium ad sui sustentationem ab alio pro eadem; cessat enim titulus exigendæ sustentationis. Sic Barbof. de Offic. Parochi c. 11. n. 11. Diana p. 2. tr. 14. res. 80. & p. 4. tr. 4. res. 16. & 232. Bonac. dist. 4. q. ult. punct. 7. citans alios. Gauant. in Rubric. Miss. sal. p. 3. tit. 17. n. 5.

572 *Q*uando Beneficiarius solum obligatur ad

O 2 ccle

potest quin-
dem.

celebrandum in tali loco tali stipe, taliq[ue] mo-
do pro commoditate populi, vel decore Eccle-
siae sine obligatione applicandi Missam titulo
Beneficij: potest fructum aliis applicare, ac ab
eisdem stipendium accipere. Quia diuersa est
obligatio dicendi Missam hic & nunc v.gr. dun-
taxat, vt populus audiat; & obligatio dicendi
Missam pro tali populo, vel pro intentione deter-
minata. Dum ergo constat, vel fructus Benefi-
cij, vel salarium, vel aliud emolumentum dari
pro prima dumtaxat obligatione, vel pro diuino
culto, vel Templi autoritate: poterit sacerdos
Missae fructum applicare, cui voluerit, & pro
hac secunda obligatione distinctum stipendium
accipere. Ita Ludouic. de Torres, Ludouic. à Cru-
ce Barthol. à S. Fausto, Suar. Vasq. Alphonf. de
Leon, Fraxinel. Homobon. quos sequitur Card.
de Lugo d. 21. n. 21. Possuin. Bordon. Peytin. &
alii, quos sequitur Auerf. g. 11. sect. 17.

573
Idem assero.

Idem assero, ratus primae obligationi non
prauidicare per secundam: nec e contra. Nec
enim Ecclesiae prauidicat applicans Missae fru-
ctum alteri, & ab eo stipem accipiens; nec huic
prauidicat applicans ei totum fructum Missae,
quam alio titulo tenebatur dicere, sed non ap-
plicare. Textus verò in cap. Cum creatura, &
aliae, quas Doctores primae sententiae asserunt
Cardinalium declarationes intelligi debent de
Missis, quas Sacerdos dicere tenetur, & simul
applicare pro persona, vel intentione determi-
nata. Nam intentio talium constitutionum est,
ne pro applicatione fructus vnius Missae duplex
stipendium recipiatur. Quare totam difficulta-
tem consistere reor in discernendo, quando se-
parentur obligationes istae, quando verò non,
vel in Missis priuatis, vel in solemnibus. Hoc
autem discerni, me auctore, debet, ex institutio-
ne Beneficij, aut Capellaniarum, aut ex
Ecclesiae fundatione, seu dotatione consideran-
do circumstantias & verba talium impositio-
num. Quod si clarè constet intentio petentis
Missam, non manet quaestio locus. Si verò
non omnino constet ad praesumptionem pru-
dentem erit recurrendum.

PROBL. CXXIX.

Si omnino non constat de voluntate pe-
tentis Missam circa eius fructus appli-
cationem: debet, & non debet prae-
sumi voluisse sibi soli applicari.

574
Praesumenda
est obligatio
applicandi
Missam.

Problema hoc à proximè praeterito depen-
det. Quaestio est, an si clarè non constet in-
tentio petentis Missam Beneficij vel Capella-
niae debeat praesumi cum voluisse sibi dumtaxat
fructum applicari? Certè praedenter praesumen-
da est obligatio applicandi ei Missae fructum.
Quia petens dici Missam in tali loco, vel tem-
pore, data stipe, vel assignato redditu, censetur
sibi velle meliori modo quo potest, consulere,
praesertim in his, quae ad animae salutem condu-
cunt, cuius vnusquisque praesumitur habere
debitam & sollicitam curam. Ergo praesumitur
velle, Missae fructum sibi, vel intentioni suae ap-
plicari. Sic Alphonf. de Leon de iubil. part. 3.
quaest. 20, numero 27. Auerf. quaest. 11.
sect. 17.

Non est obligandus Sacerdos ad applican-
dam Missam, quam in tali loco dicere tenetur,
ei, qui instituit, nisi manifestè constet talis obli-
gatio verbis, vel circumstantiis fundationis, aut
petitionis. Quia in dubio melior est possiden-
tis conditio: sed in hoc casu Sacerdos possidet
suam libertatem ad applicandam Missam, cui
voluerit: Ergo non est in dubio tali libertate
priuandus. Et quia nulla lex est iusta obligat
subditum, nisi sit ei sufficienter intimata per cla-
ram sui notitiam: sed obligatio Missam appli-
candi contrahitur per legem quasi priuatam,
seu contractum quendam onerosum, qui per-
ficitur expressa contrahentium voluntate: Ergo
Sacerdos non est obligandus ad applicandam
Missam, nisi claram habeat talis notitiam obli-
gationis. Ita Marchinus de Ordin. strat. 2. par. 2.
cap. 27. num. 5.

575
Non est pra-
sumenda ra-
tio obligatio-
nis.

Censuerim, praescribi non posse regulam ge-
neralem, sed ex particularibus circumstantiis lu-
mendam esse prudentem praesumptionem. Vnde
in Beneficiis simplicibus praesumi potest regu-
lariter peti Missam ob solum Ecclesiae deco-
rem, vel ob audientium commoditatem: vnde
putarim posse Beneficiarium Missam, cui volue-
rit, applicare. In Capellaniis praesumo obliga-
tionem Missam applicandi fundatori, vel eius
intentioni, quando constat, Capellanum debe-
re celebrare tot diebus, quamvis institutio Ca-
pellaniae non reperiatur. Quia Capellaniae re-
gulariter solent institui, vt Missae fundatoribus
applicentur. In his verò, qui dant manuales pro
Missis elemosynas celebrandis, semper prae-
sumitur voluntas exigendi fructum integrum, vt
sibi, vel intentioni suae applicetur. Quia haec
est communis dantium Missarum stipem, nisi
contrarium expriment. Legendus Card. de Lu-
go d. 21. n. 23. & 24.

576
Auerf.
mens.

PROBL. CXXX.

Beneficia Curata inducunt, & non indu-
cunt obligationem dicendi pro
aliis Missam.

Obligationem inducunt. Quia Tridentinum
sess. 23. cap. 1. de reform. Sic ait: Cum pra-
cepto diuino mandatum sit omnibus, quibus ani-
marum cura commissa est, omnes suas agnoscere, pro
his sacrificium offerre, &c. Quibus verbis satis
inducit dari diuini iuris obligationem, qua
Parochus tenetur, pro suis ouibus Missam of-
ferre; & cum non sit iure diuino praescriptum,
quibus diebus, Parochus teneatur Missam ap-
plicare, dum constitutio Synodalis, vel consue-
tudo id non determinat, Doctores variè desi-
gnant. Et quia tam decimas, quam omnes alios
Beneficij redditus recipit Parochus non solum
pro ministeriis reliquis, sed etiam pro Missis
populo sibi commissio applicandis. Sic Sotus
de iust. lib. 9. quaest. 3. art. 1. Nufius 3. part. 4. 83.
art. 1. dub. 9. conclus. 2. Bonac. dist. 4. quaest. vlt.
punct. 7. num. 5.

577
Obligationem
inducunt.

Praecise ratione Beneficij Curati Parochus
nunquam tenetur Missam suis ouibus applicare:
quamvis teneatur diebus Dominicis, & festis
dicere, vel prouidere Missam, quam audiant.
Quia haec obligatio distinguitur ab illa, nec
vna

578
Non indu-
cunt obliga-
tionem.

una colligitur ex alia; quoniam ex diuersis non non fructuario, leg. obligationum substantia §. 1. ff. de action. & obligat. Quare licet Parochus ratione sui muneris teneatur, ministrare suis ouibus sacramenta pro ipsis orare ipsorum spiritualium procurare salutem, prouidere Missas, quas audiunt saltem in festis; non inde colligitur obligatio Missas eisdem applicandi. Sicut etiam interdum tenetur Parochus celebrare pro communicandis infirmis; & tamen non inde colligitur teneri eisdem illam Missam applicare. Ita Suar. d. 86. sect. 1. Valq. d. 232. c. 2. & d. 234. c. 4. n. 27. Filliuc. ir. §. n. 174. Hurtad. de Missa d. 4. diff. 16. Card. de Lugo d. 21. n. 19. Auerfa quest. 11. sect. 17. Quorum aliqui adiciunt: Nisi detur contraria consuetudo.

Profecto si consuetudo Diocesis, vel constitutiones Synodales decernant, quoties Parochus debeat suis ouibus applicare Missam, id seruandum existimo. At si nec institutio Beneficij, nec Ecclesie fundatio, nec consuetudo recepta, nec constitutio Synodalis, nec præceptum, aut lex aliqua particularis Parochos obligat ad determinatam pro suis ouibus applicationem: ego eos sub mortali non obligatam, nec obligatione iustitiae nec charitatis ad huiusmodi applicationem. Quia tam grauis obligatio non est imponenda sine parenti fundamento, quod in presenti non apparet. Nam decima, vel fructus Beneficij satis aliis Parochorum oneribus compensantur.

PROBL. CXXXI.

Quando Capellania fundator praescripserit, ut Capellanus tot Missas celebret: debet, & non debet necessario eas per semetipsum celebrare.

Debet celebrare eas per semetipsum. Quia eo ipso, quod fundator voluit, ut Capellanus diceret tot Missas, voluisse videtur, ut eas per se ipsum celebret. Sic Barbantia, Lambert. & Ioan. Gutier. apud Garciam de benefic. part. 7. cap. 1. num. 89. Vnde colligunt, ad huiusmodi Capellaniam esse presentandum Sacerdotem actu. Scio tamen, quosdam apud eundem Garciam asseruisse, debere saltem esse Sacerdotem a proutine, quatenus habeat legitimam ad Sacerdotium aetatem.

Non debet necessario celebrare Missas per semetipsum, sed potest per alios celebrare, ut voluntatem fundatoris illis verbis explicatam adimpleant. Quia qui per alium quid agit, per se facere censetur, quoad obligationis sibi iniunctae substantiam, nisi personalis industria expressè requiratur. Ita Homobon. Sa. Bonac. Zerola, Felin. Mandol. & alij, quos sequitur Garcia citatus, num. 86. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 9. num. 3. & 5. Lara cap. 7. num. 7. & cap. 8. num. 42. Barbosa de potest. Episcop. part. 2. allegat. 24. numero 29. Riccius in praxi decis. 399.

Hoc verius existimo, quod scio declarationibus Cardinalium, & Rotæ decisionibus, quas Garcia refert num. 88. & sequentibus confirmari.

Esob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

PROBL. CXXXII.

Capellanus, qui sine iusta causa mutauit locum designatum à fundatore ad celebrandam Missam, tenetur, & non tenetur an restitutionem.

Non solum ille peccat, sed ad restitutionem tenetur. Quia non seruauit pactum, nec debitum persoluit; debebat enim designato Templo, vel Altari cultum celebrationis, & ibi facere sacrum, ubi fideles ad preces pro fundatore profundendas excitarentur. Sic Sotus, Zerol. Manuel, Henriquez, Nauar. Azor. & alij, quos sequitur Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 9. n. 2.

Minimè tenetur ille, ad restitutionem. Quia non priuat fundatorem Missæ fructu, dum alibi celebrat: Ergo non tenetur ad restitutionem, nec ad denuo celebrandum in loco designato; simpliciter enim adimpleuit obligationem celebrandi, variata solum loci circumstantia, si tamen hæc variatio damnum aliquod intulisset, nempe quia defunctum suffragiis fraudauit, quæ in designato loco retulisset ex vberiori fidelium concursu, debet hoc Capellanus aliis precibus, ac subsidij compensare. Si verò commutauit Altare priuilegiatum designatum cum alio non priuilegiato, verè non satisfecit, vnde tenetur, iterum in Altari designato celebrare. Ita Posseuin. cap. 2. num. 25. Fraxinel. sect. 4. conclus. 4. §. 9. num. 3. Bordon. resol. 25. quest. 17. Diana part. 2. tract. 14. resol. 29. Auerfa quest. 11. sect. 18. Bonac. dist. 4. quest. ultim. punct. 7. §. 4. num. 2.

Hanc magis approbo sententiam, quam à rationis paritate confirmo. Nam delictor, qui non soluit creditori pecuniam in loco designato, sed alibi, non tenetur ad restitutionem, nisi quatenus interest creditoris sibi non fuisse satisfactum in tali loco. Ergo similiter Capellanus, qui in loco sibi designato non celebrauit, sed alibi, ad restitutionem non tenetur, nisi quatenus interest fundatoris, Missas ibi non fuisse celebratas. Item Capellanus, qui tenetur quotannis quinquaginta (v. gr.) Missas celebrare, si hoc anno earum celebrationem prætermittat, celebræque centum anno sequenti, non tenetur ad fructuum restitutionem, cum ad æqualitatem debitum persoluat: quamuis in dilatione, seu circumstantia temporis deliquerit, uti Suar. tom. 1. de Relig. tract. 4. lib. 4. cap. 29. edocuit.

PROBL. CXXXIII.

Capellanus, qui tenetur celebrare quotidie potest, & non potest singulis hebdomadis unam & alteram Missam omittere.

Quoties institutio Capellanæ dirigitur ad Capellani personam, qui per se ipsum tenetur quotidie celebrare, conueniunt Doctores, non teneri rigorosè celebrare quotidie, sed quanto frequentius possit, salua scilicet honestate, ac debita sacramenti veneratione. Sic

Q 3

habetur

583

Tenetur ad restitutionem.

584

Non tenetur.

585

Hanc elige partem.

586

Nonnulla sunt.

habetur cap. *Quotidie, de consecr. dist. 2. cap. Significatum, de prabend.* Quia ita fert conditio rerum humanarum, ut nemo possit ad rem valde difficilem tam frequenter praestandam stricte cogi. Lege Fagund. *prac. 1. lib. 3. cap. 15. num. 11. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 24. quest. 7.* Quaelis autem, quor diebus possit hic Capellanus licite vacare?

587 Potest duplex Missa hebdomadis singulis omitti. Quia satis videtur, fragilitatem humanam obligari iugiter ad quinquies dignè singulis hebdomadis celebrandum. Sic Nauar. *in consil. tom. 1. lib. 3. titul. de prabend. consil. 6. num. 5.*

588 Non potest duplex omitti Missa, sed singulis hebdomadis sufficit vnum diem vacationis habere. Quia haec intermissio sufficit, ut Capellanus regulariter possit ceteris dignè diebus celebrare. Ita Nald. *v. Missa, numero 7.* Nanard. *part. 1. de Missa, cap. 13.* Bonac. *dist. 4. quest. ult. punct. 7. §. 2. n. 16.* Diana *p. 2. tract. 14. resol. 28.* Auerla *q. 11. sect. 18.*

589 Idem assero, sed cum citatis Doctoribus monuerim, non licere Capellano die vacationis ob honestatem sibi concessio, pro alio celebrare, vel stipendio recepto, vel non recepto. Nam ea vacatio solum conceditur ob reuerentiam, seu iustam causam abstinendi. Quare si reuerenter ac deuotè celebrare potest, debet fundatori, non aliis Missam applicare, alioqui pactum non obseruat. Nisi forte consuetudine, seu praxi sit aliud receptum, tunc enim annum stipendium censuram iustum, & adequatum ad celebrandum cum tali hebdomadaria vacatione. Vnde Capellano liceret hisce diebus pro aliis, etiam stipendio accepto, celebrare. Examinanda tamen cautè praxis ista, seu consuetudo sicubi dicatur existere, nè forsitan sit abusus aliquorum imperitorum: siquidem Doctores talis consuetudinis haud meminere.

CAPVT XXVI.

Circa Missae stipendium.

PROBL. CXXXIV.

Sacerdos diues potest, & non potest stipendium pro Missis accipere.

580 Non potest. Quia cap. *Pastor, cap. si quis 2. quest. 1.* & cap. *Illi autem 12. quest. 1.* innuitur. Ex hisce enim iuribus Patres significant, non posse Sacerdotes diuites Ecclesiasticis prouentibus sustentari. Et quia Missae stipendium solum accipi potest in celebrantis sustentationem: (vñ *sect. 1.* vidimus) sed Sacerdotes diuites illa non egent: Ergo non possunt stipendium accipere, nè in pretium operis praesumatur. Sic D. Thom. *in 4. dist. 25. q. 3. art. 2. quest. 1. ad 4. Caiet. 2. 2. q. 100. art. 2. Grassi. l. 21. decis. c. 96. n. 32.* Syluest. *v. Simonia, q. 3.*

591 Potest quidem. Quia tam Sacerdos diues, quam pauper confert operam suam in gratiam alterius, à quo potest exigere sicut panem, vi-

num, & ceram, sic etiam sui sustentationem non minus celebrationi necessariam: & ita ius habet, ut de Altari viuatur, qui seruit Altari, siue sufficiens habeat patrimonium, siue pinguis Ecclesiasticis redditibus potiat, dum histalium Missarum non sit onus annexum: tunc enim per accidens se habent Beneficiorum redditus ad stipendium, quod datur praecipue Missae ratione. Ita Henric. *4. 9. c. 22. n. 1.* Suar. *d. 86. sect. 3. Valq. d. 234. n. 2. & 18.* Coninch. *q. 83. n. 198.* Fraxinel. Arag. Reginald. Nauarra, Nauarrus, Sotus, quos sequitur Bonac. *d. 4. q. ult. punct. 8. n. 7.* Fagund. cum aliis *prac. 1. d. 3. c. 8. n. 2.* Card. de Lugo *d. 21. n. 18.*

Quamvis diues Sacerdos sustentatione non egeat à Missae stipendio acquisita, nihilominus ius habet sustentandi se ex Altaris ministerio, si velit, siquidem in sacris ministeriis ob aliorum commodum occupatur. Allata iura loquuntur de tempore, quo tam Ecclesiae Ministri, quam pauperes ex bonis in communi positis alebantur: tunc enim non poterant sustentari diuites in pauperum praedicium. Fateor tamen, posse Sacerdotem diuitem auaritia incurtere notam stipendia hac accipiens, quam praecipue primae sententiae Auctores reprehendunt.

PROBL. CXXXV.

Episcopus potest, & non potest, ita taxare Missarum stipendium, ut nec maius dari, nec minus accipi possit.

593 Inimè potest. Quia talis taxa non congruit elemosynae, quae voluntarie dari debet pro Missa, & magis redolet pretium, quo non debet sacrificium aestimari. Sic Sotus *de Inst. l. 9. q. 6. art. 1. ad 2.* Nauar. *cap. 23. n. 106.* Bartol. ab Angelo *dial. 5. §. 126.*

Missarum stipendium ita taxari potest per Episcopum, ut Sacerdoti non liceat, maius exigere, nec fidelibus dare minus, obligando Sacerdotem ad celebrandum pro ipsiis. Quia saepe conuenit, huiusmodi taxam praescribi, ut vitentur vel scandala, vel sacrilegia, quae committi possunt in iniquis stipendiorum exactionibus, vel retributionibus. Ita Suar. *dist. 86. sect. 2.* Fagund. *prac. 1. d. 3. c. 7. n. 6.* Bonac. *d. 4. q. ult. punct. 8. n. 9.* & alij.

Idem assero rursus, primae sententiae Auctores solum intendere, prohiberi non posse, ut fideles dent maiora stipendia, si velint spontè: vel Sacerdotes minoribus sint contenti, si velint gratis suo cedere iuri. Lex iustitiae non impedit opus misericordiae, vel liberalitatis, vel Religionis: & nemo cogi potest, ne donec ultra debitum, vel ne partem debiri remittat, cum possit vsum utique gratis exhibere. Crediderim autem praefatam legem non posse fieri ab Episcopis verbis negatiuis, bene tamen affirmatiuis, quae non tollunt, quin gratis valeant fideles dare magis, & Sacerdotes minus accipere.

PRO

PROBL. CXXXVI.

Equalitas stipendij iusti sumenda est, & sumenda non est ex congrua sacerdotis sustentatione.

136
E sustentatione congrua est sumenda. Quia Sacerdos seruans Altari, de Altari vivere debet: ut autem uiuat, indiget alimentis, sub quorum appellatione comprehenditur, quidquid ad uitâ sustentationem est necessarium. Vbi alij victum intelligunt; alij victum, vestitum, habitationem, & medicamentâ alij addunt familiam, & illo cum alimentis, scilicet parentum, fratrum, neporum, quos dedecet mendicare; alij sustentationem extendunt ad emendos libros necessarios spiritualibus ministeriis. Profectio æquitatem stipendij sumendam esse ex congrua sustentatione generatim affirmant Caiet. 2. 2. q. 100. art. 3. Sortis de Iust. l. 9. q. 3. art. 1. & in 4. dist. 15. q. 2. art. 1. Canus de locis l. 12. c. 13. ad 10. Henric. l. 9. c. 22. m. 1. Aragon 2. 2. q. 85. art. 3. Angel. v. Missa n. 52. Manu. summ. tom. 1. c. 151. n. 4. Angles in 4. de valore Missæ art. 2. concl. 2. Grassi. l. 11. decis. c. 96. n. 13. Nauarra l. 2. c. 1. num. 35. Nuñus 3. p. q. 83. art. 1. dub. 9. concl. 4.

397
Non est sumenda ex congrua sustentatione æquitas stipendij. Quia Missæ sacrificium non est institutum ad sustentationem Sacerdotis, cum hic nequeat ad Sacerdotium promoueri, nisi Beneficium habeat, aut patrimonium sufficiens suæ sustentationi possideat. Cap. Non licet, cap. Episcopus, de præbend. Trid. sess. 21. c. 2. de reformat. Ergo stipendium Missæ non debet congruè celebrantis sustentationi commensurari. Et quia celebratio Missæ non consumit integrum diem, nec maiorem partem illius: sed vnam horam ad summum. Ergo æquum non est celebrantem integrum totius diei sustentationem accipere ab illis, quibus Missæ fructum applicat. Ita Suar. d. 86. sess. 2. Vafq. 234. n. 19. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 8. n. 5. Fraxinel. Possuin. Lessi. Miranda Nald. Molfes. Petr. de Ledes. Ioan. de la Cruz. Filiuc. Pitig. Azor. & Nauar. quos refert, & sequitur Diana p. 2. r. 14. ref. 8.

398
Equidem iusta æqualitas stipendij commensuranda non est integræ celebrantis sustentationi, necdum eius familia, cum aliis adherentibus quæ innuimus; quia Sacerdos non solum habet ministerium celebrandi, sed alias quoque functiones sacras, ratione quarum ali possit, nempe largitionibus fidelium, vel aliis redditibus Ecclesiasticis. Nec per Missæ celebrationem impeditur ab aliis operibus industriis, quibus honestè possit sibi sustentationis partem providere, cap. Clericus victum. Non ergo debet stipendium esse tantum, ut ad omnia uitæ necessaria victum, vestitum, habitationem, medicinam, familiam, ac libros sufficiat. Nec tamen ideo commensurandum est stipendium illi soli tempore, quod celebrationi impenditur; ut sicut illud vix est vigesima quarta pars dici, sic stipendium sit vigesima quarta pars necessaria sustentationis. Quoniam per hoc officium impeditur planè Sacerdos ab aliis industriis, & exercitiis etiam honestis, quibus alij possunt, &

assolent sibi facilius, & vtilius alimentum comparare. Debent igitur hæc omnia perpendi simul, ut prudenter ac iustè Missarum stipendia taxentur. Legendus Card. de Lugo d. 25. n. 25. Cæterum mea doctrina confirmatur ex recepta Diocesum consuetudine. Nec enim Episcoporum taxa, seu communis fidelium, ac Sacerdotum æstimatio tantam assignat Missæ stipem quanta sufficiat integræ celebrantis sustentationi, multoque minus toti Sacerdotis familia; nec item tam exiguam, ut illi soli tempore corresponsdeat, quo Missa celebratur; sed communiter taxatur media quantitas iuxta prudens Superioris arbitrium, & fidelium æstimationem, & praxim, quæ quidem assolet pro locorum, ac temporum diuersitate variari. Vnde nunc in pluribus locis vnus regalis assignatur, in aliis vnus cum nimidio, in aliis duo regales: & aliquid amplius in oneribus perpetuis Beneficiorum, vel similibus; quia oneris perpetuitas mercedem exauget.

PROBL. CXXXVII.

Possunt, & non possunt accipi pro vna Missâ plura iusta stipendia.

Possunt quidè. Quia Missa oblata pro multis ita prodest singulis, ac si pro vna dumtaxat offerretur. Vnde Sacerdos accipiens à pluribus stipendia potest sufficienter omnibus vnica Missa satisfacere. Hoc autem est verum quoad iustitiæ obligationem, non tamen satisfit fidelium deuotioni, qui dum stipendia largiuntur, intendunt, ut cultus diuinus augeatur: & eo modo valde minuitur. Sic Viguera, in institutionib. c. 16. & c. 5. §. 3. m. 16. & alij.

600
Nullus Sacerdos potest vnus Missæ plura iusta stipendia recipere. Quia Missæ fructus pluribus applicatus non ita prodest singulis, ac si vni dumtaxat applicaretur, non quia Missa infiniti valoris non sit, sed quia iuxta Dei beneplacitum pars solum valoris applicatur. Peccat igitur contra iustitiam, qui debens vni pro iusto stipendio totum Missæ fructum ei solam partem applicat. Ita Nauar. Cordub. quos sequitur Suar. distinctione 84. sessione 4. Vafquez distinctione 234. capite 3. Henriquez, Fraxinel. Possuin. quos sequitur Bonac. distinctione 4. questione vltima puncto 8. numero 14. Fagund. præc. 1. libro 3. capite 6. numero 8. & capite 8. numero 10. Azor. tomo 1. libro 10. capite 19. questione 8. & tomo 3. libro 12. capite 6. questione 2.

601
Cum his opinor, imò reor, illos, qui putant Missæ fructum pluribus applicatum ita prodesse singulis, ac si vni tantum applicaretur: adhuc negare, posse pluribus stipendis iustis vnica Missa satisfieri. Quia cum stipendium certum accipiatur, debet vtique certus fructus integer applicari non autem applicaretur certus ob multitudinem opinionum, si pluribus stipendiis integris vnica Missa responderet. Vnde audiendum non esse Viguierum existimo.

PROBL. CXXXVIII.

*Sacerdos pauper potest, & non potest,
pro una Missa plura iusta,
stipendia recipere.*

602
Potest plane.

Potest profecto. Quia necessitas caret lege ac subinde inopia titulus dat Sacerdoti ius fumendi ab Altari, cui seruit, quidquid sibi necessarium est ad congruam sustentationem, quamvis sit opus una Missa pluribus satisfacere stipendiis. Sic Nuius 3. p. 9. 83. art. 1. part. 3. dub. 9. concl. 4. & 5. Vbi propterea distinguit duplex iustum Missae stipendium: vnum per se, quod per legitimum Superiorem, vel more recepto taxatum est: alterum per accidens ratione necessitatis Sacerdotis, cui congrua sustentatione succurratur. Consonat Orellana, quem sequitur Vega tom. 2. sum. c. 41. casu 1. Fauct Angel. v. c. Missa, numero 52. & alij citantur.

603
Non potest.

Sicut Sacerdos diues, ita & pauper non potest vnus Missae plura iusta stipendia recipere. Quia paupertas sine graui admodum necessitate nemini darius vendendi rem carius, quam valeat, nec supra taxam iustam, vel à Superiore, aut auctoritate communi praescriptum. Nec miles, aut mercenarius potest aliquid ultra mercedem iustam paupertatis ratione repetere: Ergo nec Sacerdos ob paupertatem potest ultra iustum stipendium Missae quidquam ab inuitis accipere, seu potius extorquere. Ita Bonac. d. 4. quaest. vltim. punct. 8. numer. 9. Fagund. praec. 1. lib. 3. cap. 8. numer. 7. Aueria qu. 1. sect. 17. Tolet. lib. 2. c. 8.

604
His haec.

His adhaereo, sed moneo, si Sacerdos pauper extrema necessitate prematur, posse plura stipendia iusta singularum Missarum accipere, quotquot scilicet ad subueniendum tali necessitati fuerint opus: quamvis pro singulis stipendiis singulas Missas pactus sit. Quia extrema necessitas omnia facit communia, nec vilius pacti vinculis coarctatur. Sicut enim possumus in extrema necessitate cibum vndeque abripere: sic etiam possumus quibuslibet artibus, ac fraudibus extorquere. Nec decreta Cardinalium anni 1625. in hoc casu loquuntur, cum non intendant iuri naturali derogare. Lege Salarium distinct. 86. sect. 4. & Filiucium tr. 5. n. 188.

PROBL. CXXXIX.

Sacerdos potest, & non potest vnus Missa duplex stipendium iustum accipere, quoties applicat vni fructum medium, & alij suum fructum specialissimum.

605
Potest quidem.

Potest quidem. Quia iste fructus specialissimus, qui competit Sacerdoti, quatenus offert sacrificium, est eiusdem rationis cum valore medio, qui competit illis, pro quibus sacrificium offertur, & ob cuius applicationem stipendium recipitur: & potest pariter applicari, cui Sacerdos voluerit. Ergo Sacerdos applicans

alteri fructum istum sibi proprium, poterit ab illo recipere distinctum stipendium ab eo, quod accipit pro medijs fructus applicatione. Confirmatur, quia Sacerdos potest applicare sibi fructum medium, & ita duplicem Missae fructum accipere. Poterit ergo pariter alteri suum applicare fructum specialissimum, & consequenter accipere duplex stipendium. Sic Mol. sum. tom. 1. tract. 3. cap. 15. n. 40. Barthol. ab Angelo dial. 5. §. 507. Marchin. de Ordin. tr. 3. p. 2. cap. 16. n. 7. Barthol. à S. Fausto de Euch. l. 2. q. 58. & 158. & lib. 1. de Indulg. q. 83. Bordon. variar. tom. 1. resol. 25. quaest. 8. Probabilem reputat hanc sententiam Diana p. 2. tract. 14. resol. 14. & Gauant. in Rubr. Miss. tom. 1. p. 3. tit. 12. n. 29. quatenus oppositam vocat probabiliorrem.

Sacerdos applicans suum fructum specialissimum non satisfacit danti simpliciter stipendium pro Missa. Quia iuste non potest accipi pro re, vel actione dubia pretium, vel stipendium certum: sed quamvis sit probabile, competere celebranti talem fructum specialissimum, & hunc alijs applicare posse: tamen vtrumque dubium est, cum à multis probabiliter abnegetur. Incerta simul est talis fructus quantitas, an scilicet fructum medium adaequet. Non igitur potest certum stipendium accipi pro fructus ita dubij applicatione. Ita Gauant. supra, Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 8. numer. 16. Card. de Lugo d. 21. n. 33. Aueria q. 1. sect. 17. Fraxinel. & Peric. quos sequitur Diana p. 5. tr. 14. resol. 45. & p. 6. tr. 6. resol. 8.

Idem asseruerim, quia fructus medius est certissimus vel alijs applicatus, vel ipsimet celebranti: fructus autem ille specialissimus incertus est quoad ipsum celebrantem, & multo magis incertus quoad alios. Vnde celebrans non potest pro huiusce dubij fructus applicatione peculiare stipendium accipere. Fateor, hunc casum non eximi in decretis Cardinalium auctoritate Urbani VIII. anno 1625. editis: sed tamen sub generalibus ipsorum verbis comprehendendi censuerim.

PROBL. CXL.

Sacerdos potest, & non potest vni satisfactionem Missae, alteri impetrationem applicare, ut vnica Missa duplici promissioni, vel stipendio satisfaciatur.

Vnus à te petit Missam pro defuncto, qui non eget impetratione: alter profecti successu, cui inutilis satisfactio: Poteris quidem vnica Missa vni, & alteri petitioni satisfacere, duplicemque recipere stipem. Quia hi duo fructus satisfactionis, & impetrationis sunt distincti realiter, & ab inuicem separabiles. Ergo Sacerdoti licebit obligare se ad vnum, & non ad aliud: & per consequens offerens impetrationem pro vno, & satisfactionem pro alio, poterit duo stipendia recipere. Et quia in tali casu non recipitur duplex stipendium, quasi pretium, duplicis fructus vnus Missae: sic enim simonia esset: sed accipitur propter obligationem applicandi satisfactionem vni, & impetrationem alteri: quae quidem

Sectio II. De Missâ, Problemata. 163

quidem obligatio cum sit duplex, & præstita
 diversis personis ob diversos fines, & utraq;ue
 stipendium mereatur: poterit duplici stipen-
 dio compensari. Sic viri doctissimi, quos refert
 Nauarra l. 2. c. 2. n. 342. & non omnino refellit,
 Bordon. *variar. 101. n. 1. resol. 25. q. 9.* Marchin, de
Ordin. 17. p. 2. c. 16. n. 17. qui testatur, sic praxi
 apud valde doctos ac timoratos Religiosos esse
 receptum.

Si petentes Missam offerant singuli iustum
 stipendium, non potest Sacerdos applicans vni
 impetrationem, & satisfactionem alteri utrique
 unica Missa satisfacere. Quia petens simplici-
 ter Missam, censetur petere non solam partem
 fructus, sed totum illud, quod exhibentibus
 stipem applicari consuevit. Etenim qui petit
 Missam, intendit obligare Sacerdotem quantum
 licet potest ad id, quod vtilius sibi fuerit: &
 dans integrum Missæ stipendium, iure postulat
 totum Missæ fructum sibi conferri: suppositio-
 que communi sensu fidelium, vsuque recepto,
 satis exprimit intentionem huiusmodi, qui pe-
 tit simpliciter sibi, vel iuxta mentem suam
 Missam applicari. Hoc etiam Cardinalium
 decreta confirmant, quibus generaliter prohi-
 betur, Sacerdotem vnicam Missam pluribus stipen-
 diis satisfacere, & restituendi onus imponunt.
 Ita Nauarra. citat. Manuel. in *sum. tom. 1. c. 250.*
num. 6. Vega *tom. 1. cap. 41. de Missâ, casu 35.*
 Possevin. de *offic. Curati c. 2. quest. 7. n. 25.* Nald.
v. Missâ, n. 13. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 8. n. 15.
 Auerla q. 11. sect. 17. Diana p. 6. tract. 6. resol. 9.
 Grassi. de celebr. Missæ *tom. 2. conf. 3.*

Fateor quidem, duos illos fructus, nempe im-
 petrationem, & satisfactionem esse realiter sepa-
 rabiles. Hoc verò non tollit, quin uterque
 petenti Missam absolute dato stipendio iusto,
 ex iustitiâ debeat. Quippè communi sen-
 su fidelium sub tali pacto fructus uterque
 comprehenditur. Addiderim tamen, si duobus
 petentibus Missam Sacerdos illam gratis pro-
 mittat intendens impetrationem vni, & alteri
 satisfactionem applicare: licitum esse sic vnius
 Missæ fructum dividere. Quia comitas, & libe-
 ralitas in promissionibus gratuitis non obligant
 ita rigore, ac iustitiâ. Quare sufficiet, in ali-
 quo proprio sensu verba verificari, & cum ani-
 mo promittentis convenire. Proprius autem
 sensus verborum est, petenti Missam ad im-
 petrandum, promittere Missam quoad impetra-
 tionem: & postulanti Missam pro defunctis quo-
 ad satisfactionem promittere.

PROBL. CXLI.

Quando dantur pro Missa celebratione
 stipendia minora iusto, potest, & non po-
 test Sacerdos, pro vna Missâ plura ac-
 cipere.

Potest profecto, quia manifesta fieret Sacer-
 doti iniuria, si pro tam exiguo stipendio co-
 geretur, totum Missæ fructum applicare. Potest
 igitur tot stipendia recipere, quot sufficiat ad in-
 tegram Stipem: & pro rata dividere Missæ fru-
 ctum, ut se feruet indemnem & iustam singulis
 aequalitatem retribuat. Sic Socus, Canus, & Cor-
 dub. quos sequitur Suar. d. 86. sect. 4. Valsq. d. 234.

c. 2. Appl. Scott. Nuñus, quos refert Diana p. 2.
 tr. 14. ref. 7. Filiuc. tr. 5. n. 188. Azor. ro. 3. l. 12.
 c. 6. q. 3. Reginal. l. 23. n. 234. Possevin. c. 2. n. 23.
 & 24. Miranda ro. 1. q. 4. art. 23. concl. 3. & alij.

Non potest. Quia Sacerdos acceptans eleemo-
 synam, exterius promittit integrum Sacrum,
 si tamen solum dimidium applicare intendit, vix
 excusatur à mendacio: nam in mutuis contra-
 ctibus, seu promissionibus onerosis verba ca-
 pienda sunt secundum communem intelligen-
 tiam, & sicut novimus hic & nunc ab altero ca-
 pi. Dans autem stipem, ut dicas pro alio sacrum
 intendit, ut integrum eidem applies: & dum
 stipem acceptas, secundum communem sensum
 hoc ei promittis. Sicut igitur promittens tibi
 nummum argenteum, ut applies illi sacrum, te
 deciperet, si solum intenderet dare dimidium;
 sic pariter illum decipis, dum acceptas stipem ip-
 si promittens integrum sacrum, & applicans di-
 midium. Ita Nald. & Barth. ab Angelo, quos se-
 quitur Bonac. d. 4. q. ult. punct. 7. §. 2. num. 8. Co-
 ninch. q. 83. n. 193. Diana p. 2. tr. 14. ref. 8. & p. 5.
 tr. 13. resol. 25. Card. de Lugo d. 21. n. 34. Auerla
 q. 11. sect. 17.

Profecto sententia hæc in praxi tenenda est
 quæstio enim iam decisa est, nec datur Proble-
 mati locus post decretum Cardinalium appro-
 batum per Urbanum VIII. & editum 21. Iunij
 anno 1625. Nam §. 2. Sic ait: *Pbi pro pluribus*
Missis etiam eiusdem qualitatis celebrandis plura
stipendia quantumcumque incongrua, & exigua,
sive ab vna, sive à pluribus personis collata fuerint,
aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis
&c. Sacra Congregatio sub obiectione divini
iudicii mandat, ac precipit, ut absolute tot Missæ
celebrentur, quot ad rationem attributa elemosy-
na prescripta fuerint. Ita ut aliquin ij, ad quos
pertinet, sua obligationi non satisfaciunt: quin-
imo graviter peccent, & ad restitutionem tenean-
tur. Nihilominus tamen asseruaverim, Sacer-
 dotem pauperem, acceptis pluribus stipendiis
 minoribus iusto, posse paucioribus Missis ad ra-
 tam stipis iustæ satisfacere. Quia acceptat in-
 iuste coactus minorem stipem dum premitur
 egestate, nec inuenit stipendia iusta. Si tamen
 Sacerdoti diuiti detur stipendium minus iusto,
 quod acceptat, debet totum Missæ fructum ap-
 plicare danti, quippe tali pacto sic inito, iam re-
 nunciat iuri suo, nec habet ex vna Missâ ius
 paupertatis ut alter, ad congruam sibi sustenta-
 tionem conquirendam. Ita docet Henric. q. 9.
 c. 2. n. 4. & 5.

PROBL. CXLII.

Sacerdos pro Missâ dici festi potest, & non
 potest duplici stipendium accipere.

Potest quidem. Quia festiva solemnitas con-
 fert ad celebrationis stipem augendam. Sic
 concessit Synodus Mediolanens. 3. & ita decla-
 ravit Congregatio Penitentiariæ Mediol. an-
 nuente Bonac. ut ipse testatur de contr. act. d. 4. q.
 ult. punct. 8. n. 14. Docent Homob. in exam. p. 1. tr. 4.
 c. 3. q. 120. Alf. de Leon. de *Iubil. p. 3. n. 12.* & alij.

Minimè potest in praxi. Quia sententia hæc
 iam est damnata decretis Cardinalium supra re-
 celatis §. 3. Ita Diana p. 2. tr. 14. resol. 9.

Equi

612

Non potest.

613

Auctoritas in-
 dicium.

SCOBAR
 Theol. Mor.
 Tom. II. IV.
 F. IV.

614

Potest sancti

615

Non potest.

616
Primam sen-
tentiam ap-
probo.

Equidem non reperio in hisce decretis verbum vllum de dierum festorum Missis: nec inueni quidquam, quo prima sententia reprobetur, vel praxis contraria decernatur. Quare eius Doctorib. morem gerens, seruandam esse iudico locorum consuetudinem, ac Synodales constitutiones, sicut in Mediolanensi Diocesi rite seruari existimo.

PROBL. CXLIH.

Religiosi suorum privilegiorum vi possunt, & non possunt, pro vnicâ Missâ pluribus stipendiis satisfacere, vel minus stipendium exigere: quia Papa potest, & non potest huiusmodi impendere privilegium.

617
Non possunt
satisfacere.

Non possunt satisfacere. Quia Papa non potest concedere facultatem accipiendi plures stipes, quibus vnica Missa satisfiat. Cui enim non habeat potestatem in destructionem, sed in ædificationem: nec sit Dominus, sed dispensator bonorum temporalium quatenus ad finem super naturalem aliquo modo possunt condicere: non potest humanus contractus invertere, nec in quorundam præiudicium aliis bona temporaria tribuere. Sic Azor. tom. 3. lib. 12. c. 6. q. 5.

618
Satisfacere
possunt.

Satisfacere possunt. Quia Papa potestatem habet ad dispensandum ex causâ rationabili cum aliquibus, vt possint vnica Missa pluribus stipendiis etiam iustis satisfacere, ac subinde recipere seu exigere pro Missis singulis stipendia iusto maiora: Papa enim potest iustis de causis commutare voluntatem offerentium stipem, sicut & restitutorum circa pias causas. Potest etiam ex Ecclesiæ thesauro supplere quidquid satisfactionis demitur his, qui Missarum stipendia dedere, vnde nullum detrimentum patiantur, quamvis Missarum numerus minuat; nam quoad impetrationem vna Missa multis æquiualeat. Ergo potest ex causâ rationabili concedere, vt multis stipendiis vnica Missa satisfiat. Ita Cordub. Syluest. Fraxinel. Reginal. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. p. 8. n. 3. Suar. d. 86. sect. 4. Filiuc. rr. 5. n. 189. Manu. tom. 1. Regul. qq. 4. 3. n. 16. Auerl. q. 11. sect. 17. Molles. tr. 3. c. 17. n. 29.

619
Hoc tenet, &
exponit.

Eiusdem omnino sum mentis. Fateor tamen non posse summum Præfulem hoc ex merâ suâ voluntate sine causâ præstare, quod probat fundamentum oppositum, & non amplius. Causam verò iustam talis dispensationis crediderim fore magnam Sacerdotum inopiam, vel eorum raritatem, vel tot Missarum onera, vt moraliter impossibile sit omnibus ad æqualitatem satisfacere, vel quid simile. Ceterum de facto tale privilegium, esse concessum minime dubito. Leo X. apud Corpore. Mendic. v. Missa, §. 14. Concessit Minoribus, vt vnica Missa satisfacere possent plurib. commendatis, donec vnus Iulius seu Regalis singulis Missis corresponderet. Item Iulius II. Bulla 28. concessit Generali minorum, vt reperiens in Conuentu copiosum numerum Missarum, quibus Fratres ad æqualitatem satisfacere nequeant, dispensare possit, vt dicendo in quolibet Missa nouem collectas pro nouem Missis satisficiat: & septem collectas pro septem Missis, & sic descendendo. Legendus Manuel, supra,

Hieron. Rodrig. in compen. resol. 25. n. 15. & 16. Diana p. 2. tr. 14. ref. 6. Henr. d. 9. c. 2. n. 7. Profec. quidquid de his, aut similibus privilegiis, iam Congregatio Concilij Pontificia autoritate §. 3. & 17. reuocauit omnia privilegia quibuslibet ob quamlibet causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum Missarum celebratione, vel ali- quibus collectis plurium Missarum oneribus satisfiat: & ita seruandum.

PROBL. CXLIV.

Qui pinguiora recepit pro Missis stipendia, potest, & non potest aliis dare tenuiora.

620

Potest quidem

Potest planè, dummodo stipendia dentur eis, pro Missis ab eo celebrandis, ac per consequens ipse dominium illarum acquirat, & non sit simplex dispensator; & celebranti iustum conferat stipendium. Quia Sacerdos accipiens stipendium pro Missâ se celebranda acquirat dominium illius sub obligatione faciendi facrum pro dantis intentione, quam certè potest per se, vel per alium implere. Quare dum postea dato iusto stipendio satisfacit obligationi suæ per alium Sacerdotem, et si partem pecuniæ receptæ sibi retineat, nulli facti iniuriam: non celebranti, cui iustum impendit stipendium: non perenti Missam, cui totus Missæ fructus applicatur. Ergo nullam perpetrat iniuriam, ac proinde probe id gerere potest. Sic Suar. d. 86. sect. 3. Filiuc. rr. 5. n. 186. Valq. d. 2. 3. c. 4. n. 30. Nald. v. Missa n. 4. Homob. in exam. p. 1. tr. 8. c. 14. q. 131. Sa v. Missa, n. 45. Manu. in sum. tom. 1. c. 250. n. 9. Reginal. d. 23. n. 240. Posseu. c. 2. n. 19. Bonac. d. 4. q. ult. p. 8. n. 18.

Minimè potest, quia voluntas dantis stipendium est, vt totum illud tribuatur Sacerdoti celebranti pro dantis intentione, nè dans stipem fraudetur fructu, qui crescit ex elemosynâ maiori celebrantibus collata, quatenus honorat Deum de substantiâ suâ Ministrum eius vberim sustentando. Et quia qui sedulo conquirunt plures & pingues Missarum stipes, quas minoribus stipendiis licet iustis per alios faciant celebrari: saltem præ se ferunt speciem quandam lucri turpis, & sordidi, quatenus rem facerrimam faciunt materiam negotiationis, quæ propterea merito detestanda sit ac nullatenus permittenda. Itâ Maior. in 4. d. 45. q. 3. dub. 2. Nauat. c. 25. n. 91. Cordub. l. 1. q. 4. dub. 1. Aragon. 2. 2. q. 85. a. 3. dub. ult. Molles. tr. 3. c. 16. n. 25. Petr. de Ledesma. to. 1. sum. tr. de Euch. c. 8. concl. 13. Mour. p. 3. c. 5. §. 9. n. 6. Diana p. 2. tr. 14. ref. 10. Card. de Lugo d. 21. n. 29. Auerl. q. 11. sect. 17.

Profec. quod, quamvis iuxta ius naturale posset prima sententia sustineri, si iusta causa cohonestetur, v. gr. si quis Sacerdos multas acceperit pinguiore stipes, & non possit omnes Missas dicere, nec habeat, vnde commodè restituat, posset aliis Sacerdotibus, data minori stipe, commendare: Verum post decreta sacre Congregationis, quæ videntur in hac parte nouum ius præscribere: tenendam in praxi secundam sententiam iudicari cum Doctoribus, qui post illa decreta scripsere, & cum limitationibus, quas eadem Congregatio subiecit, ad quædam dubia sibi

621

Non potest

622

Secundâ sententiâ in primam non possit iam sustineri, aff. m.

Sectio II. De Missa, Problemata. 165

sibi proposita respondendo: quas videre licet apud Fr. de Lug. de Sac. l. 5. c. 12. q. 7. n. 71. &c.

PROBL. CXLV.

Sacerdos, cui interdum offertur manuale stipendium maius solito pro Missis, quas ipse celebrare posset, si velit tam aliquas aliis Sacerdotibus commendare: debet, & non debet illis integrum stipendium exhibere sub lethali peccato.

623 **D**ebet profecto ex nouo Congregationis sacre iure, & nouo Urbani VIII. præcepto: sub mortali scilicet. Quia decretum sic. §. 4. Volens omne damnabile lucrum ab Ecclesiâ remouere, prohibet, &c. Quippe quamlibet occasionem lucri turpis ab Ecclesiâ remouere, materia sufficiens est, ut grauitur præcipiatur: & seria voluntas obligandi grauitur satis ex motiuo proposito indicatur. Sic Auerfa q. 11. sect. 17. Diana p. 2. tr. 14. resol. 10. & p. 6. tr. 8. resol. 10. & p. 8. tr. 7. resol. 7.

624 Debet quidem decretis obedire, sed non sub mortali. Quia decretum Pontificis non damnat contrariam sententiam, cum talis reprobatio in decretis non consistit; sed solum eius usus vetat. Ex hac autem prohibitione contra rem aliâs licitam, non colligitur sub mortali obligatione. Nam ad talem obligationem requiritur materia grauis, & voluntas legislatoris, ut ex communi sententia tradit Sanch. l. 6. Decal. c. 4. n. 29. Sed in prohibitione hac non exprimitur voluntas grauitur obligandi, quoniam illa verba Prohibet, & Debet, quibus talis obligatio imponitur, non inducunt ex se magis obligationem grauem, quam leuem: nec materia videtur ex se grauis, cum non inferat alicui graue damnum. Ita Bordon. in consil. resol. 25. n. 28.

625 Præfero quidem primam sententiam. Quia in re præfenti attendendum non est damnum iniuste illatum alicui, sed tam sordida negotiationis indecentia, quæ satis est capax præcepti grauitur obligantis secundum se, quamvis in aliquo casu particulari possit esse veniale peccatum ex paruitate pecunie, vel etiam indecentiæ secuti. Colligo hinc cum Diana, & Auerfa, Sacerdotem, qui vel ignoranter, vel cum opinione sibi probabili præfata decreta violauit, teneri, vel Missas rescire, vel stipendia restituere sicut ille, qui bonâ fide rem accepit alienam quam putauit se iusto titulo acquisiuisse, teneri dicimus ad restitutionem quando comperit, se fuisse decipit.

PROBL. CXLVI.

Decretum Concil. Triad. circa Missarum reductionem loquitur, & non loquitur de Missis in fundatione Ecclesiæ, Capellæ, Beneficii, seu Capellaniæ positis.

626 **C**oncil. Trident. sess. 25. c. 4. concedit, ut vel propter multitudinem Missarum celebrandarum ex variis defunctorum relictis, quibus

Sacerdotes satisfacere non valent, vel ob stipendij tenuitatem: possint Episcopi cum Synodo, & Abbates, ac Generales Ordinum in suis Capitulis Generalibus statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem, & Ecclesiarum vtilitatem viderint expedire. Circa decretum hoc dubitamus, an Concilium loquatur de Missis positis in fundatione Ecclesiæ seu Capellæ, vel Beneficii, siue Capellaniæ?

627 **D**e his profecto loquitur. Quia cum eadem ratio militet in his Missis, ac in aliis similibus, & Concilium generaliter loquatur: æquum est, ut tam Episcopi, quam Generales pariter possint omnes reducere ad minorem numerum, stante iusta causa, recipiendo semper Concilij intencionem, & procurando maximam in re tanti momenti circumspeditionem adhibere. Sic Miranda tom. 1. q. 41. art. 24.

628 **D**e his certe non loquitur. Quia Trident. factum de numero Missarum in quibusdâ Ecclesiis celebrandarum ex variis defunctorum relictis, scilicet Anniversariis, vel totationibus: ubi non comprehenduntur Missæ positæ, vel in Ecclesiâ, vel in Beneficii fundatione. Ac sic declarauit Congregatio Concilij die 3. Martij anno 1597. Ita Nald. & Posseu. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. pun. 7. §. 2. n. 10. Garcia de Benefic. p. 7. cap. 1. n. 131. Ricc. Homob. Vgol. & alij, quos sequitur Diana p. 2. tr. 14. resol. 1.

629 **C**um his assero reductionem Missarum, quæ positæ sunt in Ecclesiâ vel Capellaniæ fundatione tanquam casum omissum à Trident. relinqui iuris communis dispositioni leg. Commodissime ff. de liber. & posth. Addit Garcia n. 136. in praxi fieri per Episcopum sine Synodo talem reductionem, iuxta potestatem iure communi Episcopis cõpetentem. Lege Azor. to. 2. l. 6. c. 24. q. 6.

PROBL. CXLVII.

Tridentini decretum circa Missarum reductionem extenditur, & non extenditur ad Missas dotationum post Concilium relictas.

630 **E**xtenditur profecto. Quia Concilium generaliter loquitur, & eius ratio limitat non solum in Missis ante Tridentin. relictis sed etiam post illum. Sic Nald. v. Missa, n. 9. Garc. de Benef. p. 7. c. 1. n. 132. Navar. in Consil. l. 5. tit. de priuileg. conf. 3. Posseu. c. 2. n. 25. q. 9. qui testatur, sic esse praxi receptum.

631 **N**on extenditur. Quia sic declararunt Cardinales die 7. Februar. anno 1573. ut refert Pasfarel. tract. priuileg. Can. 60. de remed. Missar. Ita Ricc. & Socbus, quos sequitur Diana p. 2. tr. 14. resol. 2. Barbol. de potest. Episcop. p. 2. alleg. 29. n. 5. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 7. §. 2. n. 11. Azor. tom. 1. l. 12. c. 18. q. 61.

632 **E**xistimo cum Bonacinâ citato, hanc Cardinalium declarationem esse praxi receptam. Unde ei praxi, potiusquam oppositæ nos standum esse censeo. Itaque assero, ex vi Tridentini reduci posse, dumtaxat Missas ante Tridentinum, non post illud relictas.

PRO

PROBL. CXLVIII.

Possunt, & non possunt Episcopi sine Synodo Missas, de quibus Concilium loquitur, reducere.

633
Non possunt
Episcopi sine Synodo
reducere.

Non possunt eas sine Synodo reducere. Quia Tridentinum expressè concedit Episcopis facultatem reducendi Missas dotatas, vel Anniversaria in Synodo Diocesana. Quare circa Missas, de quibus Concilium loquitur, eius forma debet asservari: ac per consequens, stante Tridentino, non valebit Synodi Salmanticae constitutio (quam refert Henric. l. 9. c. 12. n. 6.) committens Episcopo, ut hanc reductionem cum Capituli consilio perficiat. Sic Bonac. cum aliis d. 4. q. ult. punct. 7. §. 2. n. 9. Garcia de Benef. p. 7. c. 1. n. 134.

634
Possunt sine
Synodo.

Possunt eas reducere sine Synodo. Quia et si Tridentini decretum indicat ius novum quoad Abbates, & Generales Ordinum, non illud inducit quoad Episcopos, qui iure communi poterant reducere Missas sine Synodo: nec hanc ipsi Concilium abstulit potestatem, cum ipsis concesserit facultatem cumulatiam, non priuatiam. Possunt igitur Episcopi etiam ubi Tridentini decretum est receptum, ut sua veteri potestate Missas sine Synodo reducunt. Ita Nauarr. c. 25. n. 138. Reginald. l. 23. n. 134. Azor. tom. 2. l. 6. c. 24. q. 6. Laym. l. 5. tr. 5. n. 5. Barbof. de potest. Episc. p. 2. alleg. 29. n. 12. Mollat. sum. tom. 1. tr. 3. c. 37. num. 29. Ricc. in praxi decis. 406. Fagund. praec. l. 1. §. 6. n. 15.

635
Vrgere necessitate
posse
existimo, do-
ctrinae quoque
vberius expo-
no.

Profectò dum vrget necessitas posse Episcopum sine Synodo quaslibet Missas ad minorem numerum reducere reor, (si non prohibetur summi Praeulii decreto, de quo mox.) Nam in hac reductione Missarum agitur utilitas defunctorum, & conscientiarum viuorum; unde quævis dilatio potest valde esse noxia, praesertim cum haeredes grauati, vel Sacerdotes obligati sapè sint ita pauperes, ut Apostolicam sedem adire non possint, & vix ad Episcopum recurrere. Quare Tridentinum non est sic intelligendum, ut vrgente causa nequeat Episcopus reducere Missas, ad opportune succurrendum praesenti necessitati viuorum, ac vita defunctorum. Scio Salmanticae factam fuisse de consensu doctissimorum viuorum illam constitutionem, qua facultas reducendi Missas committitur Episcopo cum consensu Capituli. Scio aliquos ex praefatis Doctores asseruisse id gerendum esse ab Episcopo non adhibito Capituli consensu, sed literatorum consilio. At cum videam tot Doctores simpliciter asserere, posse sine Synodo Missas per Episcopum ob causas adductas reduci: nec meminisse Capituli, vel literatorum consilij, quod magis pertinet ad prudentem potestatis usum, quam ad formam facultatis, quam Synodus Salmantica aliis Diocesis praescribere non potuit: censeo, dum vrget necessitas, Episcopos posse reducere Missas sine Synodo. Verum si necessitas non nimis vrgeret, & citò Synodus esset cogenda, tutius esse expectare: sed oppositum adhuc probabile esse, nisi nouum extaret Vrbani VIII. decretum. Congregatio enim Concilij anno 1625, summi Pontificis aucto-

ritate, §. 1. decernit, ne Episcopi in Diocesana Synodo, aut Generales Ordinum in suis Capitulis deducant onera vlla Missarum celebrandarum, vel post Tridentinum imposita, vel in limine foundationis, sed praeter his omnibus ad Apostolicam sedem recurratur; alioquin reductiones eiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas ac inanes decernit. Vbi annoto, non aufertur facultatem reducendi Missas ante Trident. & quæ impositæ non sunt in limine foundationis. Vnde circa tales Missas retinent Episcopi facultatem reducere. Quia Tridentinum quoad Abbates, & Generales condidit ius novum, quo concessit, ut in Capitulis id possent & non aliter. Lege Marchinum apud Dianam p. 6. tr. 6. resol. 10. & Nauarrum; Miranda, Barbof. quos ipse Diana sequitur p. 2. tr. 14. resol. 4.

PROBL. CXLIX.

Secluso privilegio, aliquando Sacerdos secularis, vel Superior Regularis potest, & non potest Missas ad minorem reducere numerum.

Quando redditus ita decrescunt (v. gr.) aut augetur stipendium Missarum, ut iam singulis æqua compensatio non respondeat: poterit ne Sacerdos secularis, aut Regularis Superior, privilegio secluso, Missas minorem adducere: ad numerum Minimè. Quia Missarum reductio non attinet ad priuatam auctoritatem, sed ad Papam, vel Principem, cuius est, ex iustâ causâ posse commutare voluntatem testatoris, aut fundatoris. Sic Azor. tom. 2. l. 6. c. 24. q. 6. & tom. 3. l. 12. c. 6. q. 4.

Potest sanè. Quia talis esse videtur mens testatoris, seu fundatoris, ut scilicet celebranti congruum stipendium impendatur, nec grauetur ad celebrandum sine debita compensatione. Quare si totum capitale Capellanie sine culpa Sacerdotis perisset, vel Cõuentus, cui Missarum onus incumbit, potest prorsus à celebratione cessare. Nam talis praesumitur fundatoris intentio: & cum Beneficium detur propter officium: destructo Beneficio cessare debet officium, id est, onus eidem annexum. Ita Bordon. tom. 1. variis. resol. 25. q. 26. Auerfa q. 11. sect. 18.

Cum his opinor, Quia in humano locationis contractu non tenetur conductor integram solvere pensionem, quando propter grandinem, vel alluionem, vel similem causam fructus agri decerpunt. Ergò similiter Sacerdos non tenetur dicere Missas omnes impositas, quando redditus notabiliter decrescunt. Verum dupliciter Missarum reductionem considero: primo quatenus earum numerus minuitur auctoritatiue, seu per dispensationem, in quo sensu loquuntur iura, seu decreta Tridentini, & Vrbani: & sic solus Pontifex, & qui habent ab illo facultatem, reducere possunt. Secundo modo quatenus numerus Missarum

Missarum ex aequitate, seu iustitiâ minuitur, quæ non patitur, vt Sacerdos gerat gratis, aut minores pretio, quod faciendum sub stipendio iusto suscipit: & in hoc non requiritur Pontificis aut Principis potestas: sed quisque potest in suo contractu iustitiæ medium à contrahentibus intentum seruare; nec hoc est testatoris commutare voluntatem, sed iuxta ipsius mentem operari, qui noluit, aut gratis, aut stipendio cogere Sacerdotem ad celebrandum, cum ab initio congruam stipem designauerit: alioquin eius voluntas esset iniusta, quæ seruari non debet.

CAPVT XXVII.

Circa necessarium Missæ Ministrum.

PROBL. CL.

Sufficit, & non sufficit vnus Missæ Minister.

Non sufficit. Quia ita videtur decreuisse Anacletus Pontifex Episcopus. 1. & Soter cap. Hoc quoque, de consecrat. dist. 1. iussit, vt nullus Presbyter Missarum solemniam celebrare præsumat, nisi duobus præsentibus, sibi que respondentibus ipse rectus habeatur. Nam cum pluraliter ab eo dicatur, Dominus vobiscum, & Orate Fratres, apertissime conuenit, vt ipsius salutationi per duos saltem respondeatur. Adde, Sacerdotem sæpe pluraliter populum alloqui fatum: Benedicat vos Omnipotens Deus: Misereatur vestri: Vobis fratres. Sic Hugo Victor, relatus ab Azor. 10. 1. 1. 10. c. 23. q. 1.

Vnus sufficit. Quia Pontifices locuti sunt de Missis solemnibus, vel etiam de Missis priuatis, quibus olim ob paucitatem Sacerdotum poterant facile bini ministrare. Postea vero ob maiorem Sacerdotum numerum, & maiorem frequentem celebrandi obligationem, vbi vix reperitur vnus aptus minister, vbi in hac parte veteri Canon derogauit. Ita D. Tho. 3. p. q. 83. a. 5. ad 12. Sotus in 4. d. 13. q. 2. a. 5. Bellarm. 1. 2. de Missâ. c. 9. Henric. 1. 9. c. 30. n. 1. Coninch. q. 83. n. 264. Laym. d. 5. ar. 5. c. 6. n. 13. Fagund. præc. 1. 13. c. 21. n. 1.

Certum est, vnum iane Ministrum sufficere, qui quidem nomine Ecclesiæ responderet. Vnde Sacerdos pluraliter loquitur, quoniam loquitur Ecclesiæ cuius nomine minister etiam pluraliter responderet: Habemus ad Dominum. Itaque distinguimus de Missâ solemnibus, quæ cum Diacono, Subdiacono, ac Acolythis celebrantur: & de Missâ priuata, quæ sine tali dicitur apparatu. In Missâ solemnibus plures ministri requiruntur, nam in hoc eius solemnitas consistit. In Missis priuatis vnum sufficere communis testatur usus.

PROBL. CLI.

Præceptum adhibendi saltem vnum Ministrum ad Missam celebrandam habetur, & non habetur ex iure.

Non habetur ex iure, sed ex solâ Ecclesiastica consuetudine. Quia nullus ius id præscribens reperitur. Sic Suar. d. 87. sect. 1.

Habetur ex iure. Quia c. Proposuit. de fil. Presby. dixit Alexander III. non posse solum Presbyterum Missarum solemniam sine Ministris suffragio celebrare. Ita Auerla q. 11. sect. 9. Potest addi Concilium Mogunt. 1. c. 43. dicens: Nullus Presbyter solus Missam rectè valet cantare. Quomodo enim dicit, Dominus vobiscum, vel sursum corda monebit habere, & alia multa his similia profabitur, cum alius nemo cum illo sit.

Dixerim tamen cum Card. de Lug. d. 20. n. 103. præceptum hoc magis ex consuetudine, quam ex iure expresso colligi. Nam illud c. Proposuit, & Concil. Moguntinum loqui videtur de Missâ solemnibus: & quamvis ratio Concilij communis etiam sit Missis priuatis, cum Conciliū Provinciale sit, non potuit totam Ecclesiam obligare.

PROBL. CLII.

Licet, & non licet, aliquando sine Ministro celebrare.

Absolutè licet sine Ministro Missæ dare operam. Quia sic gesserit Diuinus inter, dum in desertis & speluncis, præsertim in persecutionibus per cryptas, domosque priuatas. Sic Gloss. in cap. Hoc quoque de consecrat. dist. 1. Nauar. in Consil. 1. 1. tit. de corpor. viuiatis, conf. 6. Zerol. in præxi Episc. p. 2. v. Missa §. 3. Et Laym. l. 5. ar. 5. cap. 6. n. 13. ait: In quibusdam locis apud nos consuetudo viget, quæ ab Episcopis toleratur, idè quæ damnari non potest, vt Sacerdotes, præsertim in pagis sine Ministro respondente celebrent. Consonat Sa v. Missa, n. 18. status: Potest quis, si desit Minister, ipse sibi respondere. Scio Sa correctum contrarium asserere. Sed correctoris hæc non Manuelis opinio.

Non licet, sine Ministro celebrare. Quia violatur Missalis præscriptio, Ecclesiæque consuetudo. Quare cum in re graui sit violatio, grauis licet, erit transgressio. Ita Barth. ab Angelo dial. 5. n. 408. Bonac. d. 4. q. vlt. p. 9. n. 34. Franc. Anton. l. 1. de Missâ. c. 17. Moure p. 3. c. 5. §. 4. n. 6. Auerla q. 11. sect. 9.

Si absolutè loquamur, nullus me actore, dissentiet. At urgente graui necessitate asseruerim licitum esse, sine Ministro celebrare. Quia præceptum Ecclesiasticum, & Ecclesiæ consuetudo non videntur ad casum grauius necessitatis extendi, præsertim si tunc vigeret aliud præceptum celebrandi opposito præualens. Censent autem Doctores adesse sufficientem celebrandi sine Ministro necessitatē, quoties in periculo mortis Sacerdos est sumpturus viaticum, vel alteri moribundo præbiturus, nec habentur præconsecrata hostiæ, Quia præceptū diuinū recipiendi via-

642

Non habetur ex iure.

643

Ex iure habetur.

644

Primā. c. neo sententiam.

645

Absolutè licet.

646

Absolutè non licet.

647

Urgente necessitate graui censetur licere.